

здійснювати досудове розслідування у визначеному КПК України порядку до початку функціонування Державним бюро розслідувань та здійснення ним функцій досудового розслідування.

Отже, відповідне питання є врегульованим, створено новий правоохоронний орган, який буде проводити розслідування злочинів, що визначені у його компетенції. Тому не потребується додаткової, більш детальної, регламентації на законодавчому рівні.

***Науковий керівник:** старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Нестерчук Лілія Петрівна.*

Меликов Р. Г.

студент 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Актуальність теми дослідження. Державне бюро розслідувань — новий правоохоронний орган, котрий, за законом мав бути створений в Україні до 20 листопада 2017 року, але досі не працює. Основними функціями, які виконуватиме Державне бюро розслідувань, стануть запобігання, виявлення, припинення чи розкриття: терористичних злочинів, катування нелюдського поводження з боку представників правоохоронних органів, злочинів посадовців високого рангу та людей, що обіймають відповідальні посади. Працівники ДБР повинні не тільки знати законодавство, практику його застосування, але й володіти тактикою та методикою здійснення слідчого нагляду, розслідування злочинів, участі в досудових засіданнях, кваліфіковано-го виконання інших службових обов'язків. Ці обставини вимагають значно поліпшити систему підвищення кваліфікації працівників, яка повинна відповідати потребам слідчої практики, бути безперервною й охоплювати всі категорії оперативного складу ДБР.

З огляду на слідчу практику можна казати про те, що тактовна помилка як наслідок може мати кілька причин та умов, які сприяють її породженню, причому як об'єктивного, так и суб'єктивного характеру.

Вивчення матеріалів кримінального провадження та анкетування слідчих дає можливість стверджувати, що причини та умови

об'єктивного характеру тактичної помилки є першочерговими і виступають так званим каталізатором для породження причин та умов суб'єктивного характеру.

Якщо первинною причиною певної тактичної помилки та умови, що сприяє її вчиненню, є недоліки, що проявляються в підготовці кадрів (об'єктивний чинник), то вторинною причиною є низький рівень знань, умінь, навичок з криміналістичної тактики (суб'єктивний чинник) (Домашенко О. М. Роль професійного навчання у запобіганні тактичним помилкам в слідчій діяльності / О. М. Домашенко // Питання боротьби зі злочинністю. — Вип. 30. — 2015. — С. 122-134).

В Законі України «Про Державне бюро розслідувань» від 21.12.2016 року вказується, що працівники Державного бюро розслідувань регулярно, але не рідше одного разу на два роки, проходять обов'язкове підвищення кваліфікації.

Працівники Державного бюро розслідувань, до повноважень яких входять виявлення, розкриття і розслідування злочинів, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань, проходять перепідготовку або підвищення кваліфікації за спеціальними програмами, у тому числі за кордоном (Про Державне бюро розслідувань [Електронний ресурс]: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).

На сьогоднішній день, щоб потрапити на службу до ДБР потрібно пройти декілька етапів підтвердження своєї професійної підготовки. По-перше це проходження тесту на знання законів, після якого відсіюються декілька кандидатів. Наступний етап— це тест на загальні навички (тест проводиться протягом 45 хвилин). Після цього, відібрані кандидати мають пройти тестування психометричних характеристик за допомогою ММРІ-2. Далі кандидатів запрошують на співбесіду з експертами психології та правоохоронної діяльності. Відбір кандидатів дуже схожий з відбором кадрів до НАБУ.

Відповідно до Закону України «Про професійний розвиток працівників» професійним навчанням вважається процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дозволяють підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоїти нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва (Про професійний розвиток працівників [Електронний ресурс]: Закон України від 12 січня. 2012 р. № 4312-VI. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).

З огляду на цей закон та сучасний стан набору кадрів, можна стверджувати, що професійне навчання співробітників ДБР включає

в себе два напрями: 1) формальне (первинне) професійне навчання; 2) підвищення кваліфікації.

Щодо першого напрямку, то відповідно до чинного законодавства формальним професійним навчанням вважається набуття працівниками професійних знань, умінь та навичок у навчальному закладі або безпосередньо у роботодавця відповідно до вимог державних стандартів освіти, за результатами яких видається документ про освіту встановленого зразка (Домашенко О. М. Роль професійного навчання у запобіганні тактичним помилкам в слідчій діяльності / О. М. Домашенко // Питання боротьби зі злочинністю. — Вип. 30. — 2015. — С. 122-134). Аналіз наданого визначення, на нашу думку, дає можливість стверджувати, що працівники ДБР повинні мати відповідну освіту.

Після проходження спеціального навчання в відповідних закладах у майбутніх агентів та слідчих повинно формуватися тактичне мислення. У навчальних закладах вони повинні вивчати: логічні методи, теорію ігор та психологію. Якщо розглядати праці М. П. Яблокова, то можна стверджувати, що навчання слідчих повинно нести етапний та формований характер. На мою думку, теоретичний виклад тексту має містити різні завдання на логіку, що сприятиме покращенню тактичного мислення.

Але, за останніми даними, в конкурсі на зайняття посад в ДБР мають право брати участь кандидати без досвіду роботи в правоохоронній сфері та без слідчої освіти: закон передбачає, що більша половина працівників ДБР можуть бути набрані з числа кандидатів, що не мали досвіду слідчої роботи протягом останнього року.

Наступним важливим напрямом професійного навчання працівників ДБР є підвищення кваліфікації. Це процес під час якого підвищується рівень готовності особи до виконання поставлених завдань й обов'язків або набуття особою здатності виконувати додаткові завдання та обов'язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань.

Вивчення та аналіз наукових праць дає можливість стверджувати, що підвищення кваліфікації повинно здійснюватися в таких формах: 1) проходження відповідних курсів у вищих навчальних закладах; 2) самостійне навчання; 3) науково-практичні конференції та міжвідомчі семінари.

Щодо першої форми підвищення кваліфікації, а саме проходження курсів у вищих навчальних закладах, то вважаємо за доцільне: а) при проведенні занять розглянути теми, що стосуються проблемних питань організації та процесу розслідування злочинів на сучасному етапі; б) тематику занять присвятити конкретному напрямку діяльності слідчих ДБР, інакше кажучи, враховувати їх спеціалізацію (Домашенко О. М. Роль професійного навчання у запобіганні тактичним

помилкам в слідчій діяльності / О. М. Домашенко // Питання боротьби зі злочинністю. — Вип. 30. — 2015. — С. 122-134).

На мою думку, підвищення кваліфікації працівників ДБР повинно проходити з використанням методу імітації. Цей метод допомагає створити якусь проблемну ситуацію, що стосується тематики роботи агентів ДБР. Завдяки цьому прийому можна відкрити для себе різноманітні тактичні відповіді щодо вирішення багатьох проблемних та складних ситуацій.

Ще однією формою підвищення кваліфікації є самостійне навчання слідчого у процесі його практичної діяльності. Ця форма серед інших має декілька переваг: а) здійснюється без відриву від службових обов'язків; б) краще враховує професійні інтереси, оскільки працівник (слідчий) сам обирає тему або сферу для вивчення.

Остання форма підвищення кваліфікації — участь слідчого в науково-практичних конференціях та міжвідомчих семінарах. Ця форма підвищення кваліфікації грає достатньо велику роль. Спілкування з науковцями, обговорення проблемних питань в сфері кримінології допомагає дивитися на ситуації з різних точок зору. Це дозволяє слідчому розробити правильне тактичне рішення для своєї справи.

На нашу думку, для покращення професійної підготовки агентів ДБР, при відборі кадрів до бюро необхідно звертати увагу на доцільну освіту кандидатів (вищу юридичну). Освіта — грає велику роль у формуванні професійних навичок майбутніх спеціалістів слідчої діяльності.

Також, потрібно долучати до роботи у бюро слідчих з певним стажем роботи у силових структурах. Знання та навички кандидата набуті під час практичної діяльності — повинні бути важливими чинниками при відборі кадрів.

Під час підвищення кваліфікації співробітникам ДБР обов'язково треба брати участь у різних конференціях та семінарах та проходити курси у вищих навчальних закладах. Законодавство змінюється достатньо швидко, тому агентам потрібно вивчати їх не тільки з практичної, а також і з наукової точки зору.

Отже, належний відбір кадрів, професійна підготовка та підвищення кваліфікації співробітників Державного бюро розслідувань України надасть можливість співробітникам, особисто виявляти вже припущені тактичні помилки, по можливості їх усунути і не припускати в майбутньому в аналогічних ситуаціях.

Науковий керівник:** заступник декана факультету адвокатури з наукової роботи, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Чекмарьова Лариса Юріївна.